

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2012 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden keh- yksistä vuosille 2013—2016

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtioneuvoston selonteon valtiontalouden kehyksistä vuosille 2013—2016 (VNS 1/2012 vp).

Lausunnot

Eduskunnan muut erikoisvaliokunnat ovat voineet antaa valtiovarainvaliokunnalle toimialaansa koskevan lausunnon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2013—2016. Lausunnon ovat antaneet:

- ulkoasiainvaliokunta UaVL 2/2012 vp
- tarkastusvaliokunta TrVL 4/2012 vp
- hallintovaliokunta HaVL 5/2012 vp
- lakivaliokunta LaVL 5/2012 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 7/2012 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 10/2012 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 4/2012 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 6/2012 vp
- sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta StVL 6/2012 vp
- talousvaliokunta TaVL 20/2012 vp
- tulevaisuusvaliokunta TuVL 2/2012 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 7/2012 vp.
- ympäristövaliokunta YmVL 6/2012 vp.

Lausunnot on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettipäällikkö Hannu Mäkinen, ylijohtaja Lasse Arvela, neuvotteleva virkamies Juha Majanen ja kehittämisspäällikkö Panu Kukkonen, valtiovarainministeriö
- alivaltiosihteeri Peter Stenlund, apulaisosastopäällikkö Pasi Hellman ja taloussuunnittelupäällikkö Katja Bordi, ulkoasiainministeriö
- kansliapäällikkö Tiina Astola ja talousjohtaja Harri Mäkinen, oikeusministeriö
- kansliapäällikkö Ritva Viljanen ja talousjohtaja Jukka Aalto, sisäasiainministeriö
- kansliapäällikkö Arto Rätty ja neuvotteleva virkamies Timo Rivinoja, puolustusministeriö
- johtaja Matti Väisänen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- kansliapäällikkö Harri Pursiainen, talousjohtaja Jaana Kuusisto ja hallitusneuvos Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- talousjohtaja Mika Niemelä, työ- ja elinkeinoministeriö
- apulaisosastopäällikkö Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
- talousjohtaja Hannele Laihon ja maatalousneuvos Esko Juvonen, maa- ja metsätalousministeriö
- talousjohtaja Oili Hintsala, ympäristöministeriö
- johtava neuvonantaja Lauri Kajanoja, Suomen Pankki
- ylijohtaja Juhana Vartiainen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

- tutkimusjohtaja Markus Lahtinen, Pellervon taloustutkimus PTT
- tutkimusjohtaja Markku Kotilainen, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA
- vanhempi tutkija Markku Lehmus, Palkan-saajien tutkimuslaitos.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtiontalouden kehysten valmistelun lähtökoh-tana on ollut hallituksen 5.10.2011 päättämä vaalikauden kehys, jota tarkistetaan vuosille 2013—2016. Lokakuun 2011 kehyspäätöksessä otettiin huomioon hallitusohjelma ja sen mukai-set sopeutustoimet, jotka olivat vuoden 2015 ta-solla 2,5 mrd. euroa.

Vaalikauden tarkistettu kehys vuosille 2013—2016 (vuoden 2013 hintatasossa) on 42 801 milj. euroa vuonna 2013, 42 319 milj. eu-roa vuonna 2014 ja 42 007 milj. euroa vuonna 2015. Kehykseen sisältyy vuosittainen 200 mil-joonan euron lisätalousarviovaraus. Vuoden 2016 taso on pääsääntöisesti asetettu olettaen hallituksen säästötoimien jatkuvan vuoden 2015 tasoisena. Tarkemmista vuoden 2016 valtionta-louden kehyksistä päättää seuraava hallitus.

Vuosien 2013—2016 kehyspäätöksen yhtey-dessä hallitus on päättänyt uusista sopeutus-toimista. Pysyvät lisäsopeutustoimet ovat vuosi-tasolla nettomääräisesti yhteensä n. 2,8 mrd. eu-roa vuodesta 2016 lukien. Hallituksen päättämät toimenpiteet alentavat nettomääräisesti (eli sekä säästöt että lisäpanostukset huomioon ottaen)

valtion menoja vuoden 2015 tasolla n. 1,2 mrd. eurolla. Toimenpiteet lisäävät nettomääräisesti (veronkevennykset ja -kiristykset huomioon ottaen) valtion tuloja n. 1,2 mrd. eurolla vuoden 2015 tasolla. Veroperustemuutoksista suurim-mat vaikutukset ovat ansiotuloveroon ja arvoni-lsäveroon tehtävillä muutoksilla. Menosäästöt kohdistuvat mm. kuntien valtionosuuksiin sekä lapsilisien, yliopistojen valtionrahoituksen, puo-lustusvoimien materiaalihankintojen ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtion-osuuksien indeksijäädytyksiin.

Kehyksen ulkopuolelle jäävät lähinnä suh-danteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, jotka kuitenkin luetaan kehyy-sen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutos-ten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyyksen ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korot, arvonnäisäverot ja finanssisijoitukset. Kehyyksen ulkopuolelle jäävien menojen arvioidaan olevan noin 11,8 mrd. euroa vuonna 2013 ja vuoteen 2016 mennessä niiden arvioidaan vähenevän noin 11,4 mrd. euroon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kehyspäätöksen linjaukset

Valtiontalouden kehyspäätös on valmisteltu epä-varmassa taloustilanteessa, ja erityisesti Krei-kan ja muiden kriisimaiden epävakaa tilanne on vaikuttanut kielteisesti sekä euroalueen että koko EU:n talouskehitykseen. Suomen talous-kasvun ennustetaan alenevan 0,8 prosenttiin ku-lvana vuonna. Kasvu on hyvin pitkälti yksityi-

sen kulutuksen varassa, koska myös Suomen keskeisten kauppakumppaneiden talouskehitys hidastuu.

Kehyspäätös vuosille 2013—2016 pohjautuu hallituksen 5.10.2011 tekemään vaalikauden en-simmäiseen kehyspäätökseen, jossa otettiin huomioon hallitusohjelma ja sen mukaiset sopeutus-toimet. Lokakuun kehyspäätös kohensi valtion rahoitusasemaa 2,5 mrd. eurolla vuoden 2015 tasolla.

Talouden näkymien heikentyessä kävi ilmeiseksi, että hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan lisäsopeutus-toimia. Maaliskuussa tehdyn kehyspäättöksen yhteydessä päätettiin siksi uusista sopeutustoimista, joiden vaikutus on vuositason nettomääräisesti yhteensä noin 2,8 mrd. euroa vuodesta 2016 lukien. Uudet sopeutustoimenpiteet alentavat nettomääräisesti (eli huomioiden säästöt ja lisäykset) valtion menoja noin 1,2 mrd. eurolla ja lisäävät nettomääräisesti (huomioiden veronkevennykset ja -kiristykset) valtion tuloja noin 1,2 mrd. eurolla vuoden 2015 tasolla.

Suurimmat menosäästöt saadaan kuntien valtionosuuksista ja lapsilisien, yliopistojen valtionrahoituksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuuksien indeksijäädytyksistä. Veroperustemuutoksista eniten vaikutusta on ansiotulo- ja arvonlisäveroon tehtävillä muutoksilla.

Hallitus päätti samassa yhteydessä merkittävistä lisäpanostuksista, jotka kohdistuvat mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, aktivoinnin lisäämiseen työllisyys- ja koulutuspoliittisilla toimilla sekä poliisin toimintaedellytysten turvaamiseen.

Kun huomioon otetaan hallitusohjelma, lokaan 2011 kehyspäättös, marraskuun 2011 raamisopimuksesta aiheutuneet vaikutukset valtiontalouteen sekä tämä kehyspäättös, hallitus on kaikkiaan nettomääräisesti päättänyt valtiontaloutta vahvistavista toiminnoista, jotka ovat vajaa 5 mrd. euroa vuonna 2015 verrattuna edellisen vaalikauden viimeiseen kehyspäättökseen maaliskuulta 2011. Vaalikauden päättyessä sopeutus jakautuu tasan valtion menoihin ja tuloihin kohdistuviin toimiin.

Valiokunta pitää sopeutustoimia välttämättöminä sekä perusteltuina, sillä näin valtionvelan kasvu saadaan taittumaan suhteessa kokonaistuotantoon. Valtiontalouden alijäämän arvioidaan olevan 2,5 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2013 ja alentuvan noin yhden prosenttiyksikön kehyskauden aikana. Valtion velkasuhteen (velka/BKT) kasvu hidastuu, ja se onnistutaa kääntämään laskuun vuonna 2016. Tällöin valtion velka on noin 105 mrd. euroa, mikä

on noin 45 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta toteaa, että hallitus on kyennyt vaikeassa toimintaympäristössä tekemään perusteltuja talouspoliittisia linjauksia. Päätetyt valtiontaloutta vahvistavat toimet ovat yhteensä lähes 10 prosenttia valtion vuosibudjetista, ja niiden kohdentamista voidaan pitää hallittuna kokonaisuutena. Valiokunta pitää lisäksi merkittävänä sitä, että nyt sovitussa, kuten viime syksynäkin toteutetuissa, veroratkaisuissa painottuu myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kehysratkaisuissa on muutoinkin otettu huomioon mm. tavoite tuloerojen kaventamisesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossakin olosuhteiden mahdollisesti muuttuessa hallitus huolehtii vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti talouden kasvusta ja työllisyydestä. Samalla tulee varmistaa hallitusohjelman mukaisesti valtiontalouden tasapainottaminen mahdollisimman nopeassa tahdissa ja velkasuhteen kääntäminen selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä.

Talouspolitiikan uskottavuuden kannalta valiokunta pitää oleellisena, että vaikeassa taloustilanteessa pystytään säilyttämään luottamus julkisen talouden kykyyn hoitaa velvoitteensa sekä pitämään Suomen valtion luottoluokitus parhaalla mahdollisella tasolla. Valiokunta painottaa, että kasvu-uralle pääseminen edellyttää ennen kaikkea euroalueen velkakriisin nopeaa, uskottavaa ja kestävä ratkaisua Suomen valtiontalouden asemaa vaarantamatta.

Menokehysten painopisteet ja riittävän talouskasvun varmistaminen

Hallituksen linjaamat toiminnan painopistealueet ovat julkisen talouden vakauttamisen ohella köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen sekä kestävä talouskasvu, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen.

Valiokunta pitää tärkeänä määrärahojen kohdentamista siten, että ne edistävät hallitusohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteutumista. Niukkojen määrärahojen avulla on löydettävä sellaista uutta vipuvaikutusta, jolla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla edistää talouden

kasvua ja Suomen kilpailukykyä sekä julkisen talouden vakautta.

Hallituksen tavoin valiokunta pitää välttämättömänä, että finanssipoliittisten toimien ohella käynnistetään tuottavuutta parantavia rakenteellisia uudistuksia kestävyysvajeen paikkaamiseksi tilanteessa, jossa väestön ikääntyminen rasittaa julkista taloutta yhä enemmän. Tärkeää on mm. jatkaa kunta- ja palvelurakennemuutosten toteuttamista, jotta kunnat pystyvät varmistamaan kansalaisille peruspalveluohjelman mukaiset palvelut. Etenkin palvelurakennetta on uudistettava, jotta laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut voidaan järjestää alueellisesti kattavasti. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että tehokkailla ennaltaehkäisevillä palveluilla voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa.

Valtionhallinnon tulee myös omilla toimillaan vaikuttaa julkisen talouden kestävyysvajeen supistamiseen ja työmarkkinoiden muutokseen. Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman avulla on säästöjen aikaansaamiseksi tavoiteltava aidosti tuottavuutta lisääviä toimia ja huolehdittava siitä, että henkilöstömäärää koskevat ratkaisut eivät heikennä julkisen talouden kokonaistuottavuutta.

Valiokunta käsittelee seuraavassa eräitä keskeisiä taloutta ja kasvua tukevia painotuksia ja palaa tarkemmin eri hallinnonaloja koskeviin kysymyksiin vuoden 2013 talousarvioesitystä koskevassa mietinnössään.

Työllisyys ja nuorten syrjäytymisen vähentäminen. Hallitus on asettanut tavoitteeksi työllisyysasteen nostamisen 72 prosenttiin ja työttömyysasteen alentamisen 5 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Tavoitteiden saavuttaminen ennustetulla talouskasvulla on erittäin kunnianhimoista, varsinkin kun työllisyystilanteen ennustetaan heikkenevän tänä vuonna viime vuoden positiivisen kehityksen jälkeen.

Työllisyyden parantamiseksi tarvitaankin hallituksen voimakasta panostusta mm. työttömien pidentämiseen sekä alku- että loppupäästä, nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, opintoaikojen tiivistämiseen, rakenteellisen työttömyyden purka-

miseen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan parempaan kohdentamiseen suuntaamalla myös koulutusta oikein. Samoin hallituksen toimet pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseksi sekä maahanmuuttajien työllisyysasteen nostamiseksi ovat perusteltuja.

Valiokunta pitää tässä tilanteessa erittäin tarpeellisena nuorten yhteiskuntatakuun täysimääräistä toteuttamista vuodesta 2013 alkaen. Jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Valiokunta korostaa, että toimenpiteet koskevat kaikkia nuoria, myös vajaakuntoisia ja vammaisia. Yhteiskuntatakuun ja sen ohessa toteutettavan koulutustakuun avulla voidaan saavuttaa työllisyysasteen nostamisen lisäksi merkittäviä säästöjä, mikäli nuorten syrjäytymistä pystytään vähentämään. Ratkaisevassa roolissa on toimenpiteiden täytäntöönpano ja nuorten saaminen toimenpiteiden piiriin. Valiokunta painottaa yleensäkin monipuolisten ennalta ehkäisevien palveluiden tarkeyttä merkitystä yhteiskunnan ongelmien ja kustannusten minimoimiseksi.

Valiokunta pitää merkittävänä, että työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa pystyttiin solmi-
maan työurasopimus. Siihen sisältyy yhdessä kehyslonteon kanssa useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen sekä työttömien pidentäminen. Valtiovarainministeriö arvioi päätettyjen toimien pidentävän työttömyyttä noin 5 kuukautta ja parantavan julkisen talouden kestävyysvajeen noin 0,3 prosenttiyksikköä pitkällä aikavälillä. Kestävyysvajeen tehokkaimpina korjauskeinoina voidaankin pitää erityisesti työttömien pidentämistä. Yhden vuoden lisäys keskimääräiseen työuraan voi valtiovarainministeriön mukaan pienentää noin 5 prosentin suuruista julkisen talouden kestävyysvajeen 1 prosenttiyksiköllä eli runsaalla 2 miljardilla eurolla.

Kilpailukyvyn ja vaihtotaseen vahvistaminen. Valiokunta pitää hyvänä kehyspäätöksen linjauksia, joilla vahvistetaan yritysten kilpailu-

kykyä sekä luodaan pohjaa kasvuyrittäjyyttä tukeville ja kannustaville olosuhteille. Keskeisiä toimia ovat mm. listaamattomien yritysten pääomahankintaa edistävä uusi verovähennys yksityissijoittajille ja niin ikään uusi T&K-vähennys kasvuun tähtäävän tuotekehityksen tukemiseksi. Oikein toteutettuina tällaiset kohdennetut ja määräraikaiset verokannustimet voivat parantaa pk-yritysten edellytyksiä luoda työpaikkoja ja edistää kasvuhaluista yritysten toimintaa. Yleensäkin yrittäjyyteen kannustaminen ja tuotantoon panostaminen sekä huolehtiminen työn teon ja yrittäjyyden kannattavuudesta on valiokunnan mielestä välttämätöntä vientimme ja taloutemme saattamiseksi kasvu-uralle.

Suomen vientiteollisuus ei ole toipunut vuonna 2008 alkaneesta finanssikriisistä ja sitä seuranneesta Euroopan velkakriisistä. Viennin romahtamisen seurauksena viennin osuus bruttokansantuotteesta on laskenut alle 40 prosenttiin. Vientimme on edelleen lähes viidenneksen vuoden 2008 ennätystasojen alapuolella. Vuonna 2011 kauppataaseeseen kertyneen 1 mrd. euron alijäämän seurauksena myös vaihtotase jäi viime vuonna alijäämäiseksi.

Ulkoista tasapainoa on heikentänyt mm. Suomelle epäedullinen tuonti- ja vientihintojen kehitys, minkä myötä vaihtosuhte on heikentynyt vuoden 2000 jälkeen noin 10 prosenttia. Vientihintakehitys on sidoksissa Suomen teolliseen rakenteeseen, mm. metsä- ja elektroniikkateollisuuden kireään kilpailutilanteeseen.

Näköpiirissä ei ole pikaista muutosta vaihtosuhteen vahvistumiseen, mikäli Suomen vientiteollisuus ei kykene pitemmällä aikavälillä laajentumaan nousevien hintojen toimialoille. Tilanteen parantaminen edellyttää mm. nykyisten tuotteiden ja palveluiden kehittämistä sekä uusien teollisuustuotteiden ja palveluiden aikaansaamista nykyisille ja uusille vientimarkkinoille.

Hallitusohjelman mukaisesti valiokunta pitääkin tärkeänä, että mm. puuraaka-aineen hyödyntämisessä pyritään aikaansaamaan mahdollisimman korkea elinkaarenaikainen jalostusaste, panostetaan puurakentamisen ja puu-designin lisäämiseen sekä luodaan edellytyksiä

yritystoiminnan aloittamiselle uusien innovaatioiden ja tuotteiden kautta. Myös ympäristöosaamista ja -teknologian vientiä tulee edistää sekä kaivosteollisuuden toimintaedellytykset turvata hallitusohjelman mukaisesti.

Valiokunta korostaa, että samalla on ennakkoivasti ja aktiivisesti etsittävä uusia kasvavia markkinoita. Tästä syystä Venäjä -strategian lisäksi tulee luoda toimintasuunnitelmia myös muille kehittyville markkinoille, Afrikan maat mukaan lukien. Etenkin Kiinaan liittyviin mahdollisuuksiin on tartuttava entistä määrätietoisemmin, sillä suomalaista osaamista voidaan hyödyntää Kiinan markkinoilla vielä selvästi nykyistä enemmän. Valiokunta pitääkin tärkeänä Kiinaa koskevan strategian tai selonteon valmistelua.

Valiokunnan mielestä on lisäksi selvitettävä, tulisiko kansainvälistymisprojektien rahoitusohjeiden sisältää velvoite yhteistyöstä ao. edustuston ja muiden suomalaistoimijoiden kanssa. Näin kansainvälistymiseen liittyvien resurssien vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta voitaisiin parantaa ja vähentää hankkeiden epäonnistumiseen liittyviä riskejä.

Vaihtotaseen vahvistamiseksi valiokunta pitää tärkeänä suomalaisten tuotteiden kilpailukykyyn parantamista myös kotimaassa. Kuluttajan tietämystä kotimaisen tuotteen valinnan merkityksestä Suomen talouteen sekä mahdollisuuksia kotimaisen tuotteen valintaan esimerkiksi pakkausmerkintöjen avulla tulee parantaa.

Työvoiman liikkuvuuden ja elinkeinoelämän toimivuuden kannalta on tärkeää, että pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa on tarjolla riittävästi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Etenkin pääkaupunkiseudulla tarjonta on ollut riittämätöntä jo pitkään, mikä haittaa alueen talouskasvua ja kilpailukykyä. Valiokunta pitääkin tarpeellisena, että hallitus vie eteenpäin jo tehtyjä asuntopoliittisia linjauksia tuotannon vahvistamiseksi ja kiinnittää muutoinkin huomiota asumisen kustannusten hillitsemiseen.

Koulutus ja varhaiskasvatus. Korkea sivistystaso ja laadukas koulutus ovat vahvan osaamisemme perusta. Näin ollen kaiken asteisen kou-

lituksen turvaaminen koko maassa on keskeinen väline talouden kasvulle ja maan elinvoimaisuudelle. Kehyskauden aikana korkeakouluopetukseen ja tieteeseen kohdistuu merkittäviä säästöjä ja myös Suomen Akatemian ja Tekesin rahoitus vähenee. Valiokunta korostaa, että säästöistä huolimatta Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää turvata riittävän perustutkimuksen rahoitus ja huolehtia siitä, ettei talouden sopeutamisotoimilla heikennetä koulutuksen laatua.

Tutkimus- ja koulutusjärjestelmä luo keskeisen pohjan innovatiiviselle ja korkeatasoiselle tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan omaavalle yritystoiminnalle. Elinkeinoelämän tarpeet tuleekin ottaa ennakoivasti huomioon koulutuksen suunnittelussa. Esimerkiksi ikäluokkien pientymisestä johtuva ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen vähentäminen on valiokunnan mielestä kohdistettava aloille, joilla valmistumisen jälkeiset työllistymismahdollisuudet ovat heikot.

Valiokunta korostaa, että laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus luovat pohjan kaikelle muulle koulutukselle ja niillä on oleellinen rooli myös syrjäytymistä ehkäisevänä keinona. Kehyspäätöksen mukaisesti valiokunta pitää välttämättömänä huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua edelleen parannetaan.

Hallitus valmistelee varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen hallinnollista siirtoa sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tavoitteena on, että varhaiskasvatus ja kouluopetus muodostavat eheän kokonaisuuden. Valiokunta pitää siirtoa perusteltuna, mutta korostaa, että siirron yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriölle tulee osoittaa riittävät resurssit toiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Puolustusvoimauudistus. Hallitusohjelman mukaisesti vuosina 2012—2015 toteutetaan laaja puolustusvoimauudistus, jonka tavoitteena on Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen 2020-luvun vaatimusten mukaisesti ja pysyvien kustannussäästöjen aikaansaaminen. Uudistus pohjautuu pitkän tähtäimen tarpeelle, kuten ikäluok-

kien ja palveluskelpoisen joukon pienemiseen, kohoaviin materiaalikustannuksiin sekä vanhenevaan kalustoon.

Hallinnonalan määrärahakehys supistuu kehyskauden aikana vuoden 2012 talousarvioon verrattuna noin 9 prosentilla, mikä on suurempi kuin keskimäärin hallinnonaloilla. Tämä vaatii puolustushallinnolta useita hankalia sopeutustoimenpiteitä. Myös Suomen osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan vähenee ja valiokunta toteaa, että uusien vastuiden ottamista kriisinhallintaoperaatioissa joudutaan kehyskaudella tarkastelemaan pidättyvästi.

Valiokunta pitää oikeana hallituksen ratkaisua, että asevelvollisten koulutuksen laadusta ei tingitä uudistuksen aikana, ja painottaa, että toiminnan taso, kuten kertausharjoitusten määrä, tulee nostaa kaikilta osin uudistettujen toimintatapojen mukaiseksi vuonna 2016. Tällöin myös hallinnonalan kehysten on vastattava uutta toiminnan tasoa.

Liikenneväylien rahoitus. Valiokunta on liikennepoliittisesta selonteosta antamassaan lausunnossa (VaVL 13/2012 vp — VNS 2/2012 vp) käsitellyt vaalikauden liikennepoliittisia linjauksia. Valiokunta toteaa myös tässä yhteydessä pitävänsä kehyspäätöksen sisältyvää investointiohjelmaa perusteltuna; siinä on otettu huomioon hallitusohjelman linjaukset sekä elinkeinoelämän kilpailukyky, liikennemäärät ja kasvukeskusten tarpeet sekä myös alueellinen tasapuolisuus.

Uudet investoinnit painottuvat rataverkon kunnostamiseen, mitä valiokunta pitää perusteltuna mm. Suomen kilpailukyvyn, Venäjän liikenteen sekä joukkoliikenteen edistämiseksi. Raideliikenteen solmukohtia avaamalla voidaan parantaa junaliikenteen toimivuutta ja täsmällisyyttä koko rataverkolla.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että sekä tavara- että henkilöliikenteestä valtaosa kulkee edelleen maanteitse. On siksi tärkeää huolehtia myös sellaisten logistisesti tärkeiden tieyhteyksien toimivuudesta, joita raide liikenne ei ole tukemassa.

Säästötoimenpiteiden johdosta investointien taso alenee, mutta rahoituksen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys tukevat osaltaan investointien tasaista toteuttamista sekä alan vakaata työllisyyttä.

Perusväylänpidon rahoitustason ja yksityistieavustusten aleneminen vaikeuttaa sen sijaan alemman tieverkon kunnossapitoa. Perusväylänpidon rahoitusvaje huomioon ottaen valiokunta pitää aiheellisena, että vuodesta 2016 lähtien väyläinvestointien rahoituksesta siirretään vuosittain 100 milj. euroa pieniin investointiohjelmiin ja ylläpitoon. Valiokunta korostaa, että jo sitä ennen on pyrittävä osoittamaan lisärahoitusta pieniin liikenneturvallisuutta parantaviin investointeihin. Alemman asteisen tieverkon kunnosta tulee myös huolehtia siten, että maaseutuelinkeinojen ja metsätalouden toimintaedellytykset turvataan.

Maataloustulo. Kehyspäätöksen linjaukset vähentävät maatalousyrittäjien vuosituloja yhteensä noin 100 milj. eurolla. Maatalousyrittäjien tulokehitys on ollut jo muutenkin heikkenevä vuodesta 2008 alkaen. Valiokunta pitää tar-

keänä, että hallitus seuraa tarkasti erityisesti aktiivitulojen ja nuorten viljelijöiden tulokehitystä ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tärkeää on myös kiinnittää huomiota alkutuotannon aseman vahvistamiseen koko tuotantoketjussa. Vain taloudellisesti kannattavalla pohjalla toimiva maatalous pystyy tuottamaan raaka-aineita elintarviketeollisuudelle ja kuluttajien lisääntyvän kiinnostuksen kohteena olevaa lähi- ja luomuruokaa.

Lopuksi. Valiokunta toteaa, että kehysmenetely on valtiontalouden kannalta tarpeellinen sekä sen vakautta ja uskottavuutta lisäävä järjestelmä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy selon-
teon johdosta seuraavan kannanoton:

Eduskunta yhtyy selonteon kannanottoihin ja linjauksiin.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Pentti Kettunen /ps
jäs. Leena Harkimo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /kesk
Mika Lintilä /kesk
Kari Rajamäki /sd
Markku Rossi /kesk

Sari Sarkomaa /kok
Jouko Skinnari /sd
Astrid Thors /r
Kauko Tuupainen /ps
Kari Uotila /vas
Pia Viitanen /sd
Ville Vähämäki /ps
vjäs. Johanna Karimäki /vihr
Sirpa Paatero /sd
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.

VASTALAUSE 1

Perustelut**Kehyspäättös ei tunnusta tosiasioita**

Kataisen hallitus asetti aloittaessaan itselleen erittäin kunnianhimoiset tavoitteet. Vaalikauden aikana työttömyys piti painaa viiteen prosenttiin, valtion velka saada kuriin ja ikääntymisestä aiheutuva uhka julkiselle taloudelle torjua.

Ennen kaikkea hallitus lupasi kaikissa oloissa turvata Suomen luotettavuuden lainaajien silmissä eli turvata Suomen korkeimman mahdollisen luottoluokituksen.

Kataisen hallituksen omatkin ennusteet lähtevät siitä, että yksikään hallituksen kärkitavoitteista ei toteudu:

- ikääntymisestä aiheutuvaa kestävyysvajetta ei saada kurottua riittävästi, vajetta on peräti 7 mrd. euroa
- valtion velkasuhde kasvaa entisestään tavoitteena olleen kuriin saattamisen sijaan
- työttömyys nousee tänä vuonna 8 prosenttiin ja jää vuonna 2015 yli seitsemään prosenttiin tavoitteena olleen viiden sijaan
- suomi ei pääse kiinni maailmantalouden kasvuun eikä vaihtotase ole kääntymässä positiiviseksi.

Hallitus on riittäviin toimenpiteisiin ryhtymisen sijaan useissa kohdin yrittänyt antaa asioista liian ruusuksen kuvan ja kaunistellut tehtyjä päätöksiä.

Kataisen hallitus on antanut epäselvää tai jopa virheellistä tietoa mm. seuraavista Suomen aivan keskeisistä tunnusluvuista:

- Hallitus kertoi saavansa valtion velan kuriin. Valiokuntakuulemiset todistavat toisista. Hallitus ei saa edes suhteellista velkaantumista vaalikauden aikana kuriin.
- Hallitus kertoi, että valtiovarainministeriön mukaan kehysratkaisulla työuria pidennetään vuodella. Valiokuntakäsittelyssä on ilmennyt, että pidennys jää valtio-

varainministeriön arvion mukaan viiteen kuukauteen.

- Hallitus kertoi sopeuttavansa valtion taloutta yhteensä 2,7 miljardilla eurolla. Valiokunnan kuulemisen perusteella tasapainotus jää 2,4 miljardiin. Samalla hallituksen väite veropainotteisesta tasapainotuksesta on osoittautunut vääräksi.

Valiokuntakuulemisessa on tullut varsin selväksi, ettei Kataisen hallituksen ohjelma eikä tämä kehyspäättös voi tässä taloudellisessa tilanteessa toteutua. Hallitus epäonnistuu paitsi opposition, myös omilla mittareillaan.

Kehyspäättöksen toimet riittämättömiä

Kehyspäättöksen yhteydessä tehdyt ratkaisut ovat kunnianhimoiltaan riittämättömiä ja monilta osin jopa vääränsuuntaisia. Tämän vuoksi Suomen luottoluokitus on vaarassa laskea ja suistaa Suomen kohti negatiivista kierrettä.

Euroalueen kriisi uhkaa koko maailmantalouden vakautta. Tällaisessa ennalta arvaamattomassa tilanteessa korostuu kotimaan asioiden vastuullinen hoitaminen. Hallituksella ei ole kuitenkaan keinoja puuttua valtion velkaantumiseen ja Suomen heikentyneeseen vaihtosuhteeseen.

Kotimaiseen kasvuun panostamisen, ihmisten toimeentuloon takaisin suomalaiseen elämänmenoon nostamisen ja julkisen sektorin toimintatapojen uudistamisen sijaan hallitus leikkaa rajusti tasa-arvon mahdollistavista kouluista ja terveystalveista etenkin syrjäisessä Suomessa.

Tämä osuu voimakkaimmin yhteiskuntamme heikko-osaisiin. Lapset, sairaat ja vanhukset tarvitsevat eniten kuntapalveluja. Palveluja joudutaan keskittämään, palveluverkostoa saneeraamaan, ryhmäkoot kasvavat ja hoitojonot pitelevät.

Lisäksi lapsilisät jäädytetään siten, että niiden ostovoimasta leikkaantuu mahdollisesti jopa

10 prosenttia pois. Samaan aikaan kuitenkin hallitus nostaa lapsiperheisiin osuvaa ruoan veroa. Kaikki muut etuudet nousevat jatkossakin hintojen mukana, joten kyse on arvovalinnasta.

Hallitus säästää kustannuksista ja seurauksista piittaamatta. Se ei ole ottanut opiksi 1990-luvun laman virheistä, jolloin varsinkin Lipposen I hallituksen tekemät kuntien rahoituksen leikkaukset jättivät apua tarvitsevat oman onnensa nojaan, mikä lisäsi pahoinvointia ja ylikupolvista syrjäytymistä.

Keskustan linja

Suomen suunta on käännettävissä mittavilla toimilla kotimaisen talouden vahvistamiseksi. Avaimet ovat samat, millä Suomea on kautta historian rakennettu.

Suomen nousuun tarvitsemme nyt pitkäjänteisen kasvun ohjelman:

- on synnyttävä uusia työpaikkoja vahvemalla kotimaisella taloudella ja yrittämisellä
- on nostettava useampi suomalainen mukaan työelämään tukemalla omatoimisuutta
- on uudistettava julkinen sektori ja vahvistettava tervettä säästäväisyyttä ja kohtuullista verotusta.

Suomen on satsattava esimerkiksi bioenergiaan, jolla jo lyhyellä tähtäimellä vähennettäisiin saastuttavien tuontipolttoaineiden tarvetta. Pitkällä tähtäimellä suomalaisen biotalouden ja siihen liittyvän teknologian kehittämisellä voitaisiin tuottaa ratkaisuja, joilla olisi vientiä myös maailmalle. Investointien saamista tulee edistää muun muassa yritysverotusta keventämällä.

Myös useampi suomalainen on nostettava takaisin työelämään etenkin syrjäytymistä ehkäisemällä. Myös työurien pidentäminen on välttämätöntä suomalaisten pitenevän eliniän vuoksi.

Julkista hallintoa tulee palvelujen leikkaamisen sijaan uudistaa turhaa byrokratiaa poistamalla. Pelkästään parempi tietojohdaminen toisi keskustan mukaan julkiselle sektorille yli miljardin euron säästöt ja parantaisi palveluiden laatua.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

1. Eduskunta edellyttää, että tuontia korvaava ja vientiä edistävä biotalous on nostettava kansalliseksi kärkihankkeeksi. Tämä tarkoittaa luottamista kotimaiseen puhtaaseen energiaan ulkomaisen saastuttavan sijaan sekä lisäpanostuksia kotimaiseen metsäteollisuuteen ja ruokaan.

2. Eduskunta edellyttää, että luottamuksen synnyttämiseksi on tehtävä välittömästi päätökset koko maan kattavista laajoista teknologista osaamista, osaaavan työvoiman saatavuutta ja toimivaa infrastruktuuria vahvistavista julkisen sektorin tulevaisuusinvestoinneista.

3. Eduskunta edellyttää, että verotusta on uudistettava siten, että Suomeen saadaan nykyistä enemmän investointeja. Yritysverotusta tulee keventää ja kotimaisen yrittäjyyden vahvuuksia on tuettava voimakkaasti. Erityisesti yritysten sukupolvenvaihdoksista on huolehdittava.

4. Eduskunta edellyttää, että kotimaista omistajuutta ja ulkomaisia investointeja on eri toimin merkittävästi lisättävä hyödyntäen sekä yksityistä rahaa, eläkerahaa että verovaroja.

5. Eduskunta edellyttää, että syrjäytymiseen puuttuminen nostetaan keskeiseksi toimintaohjeksi ja terveydenhuoltoa, koulujärjestelmää ja perheturvaa uudistetaan ennaltaehkäisevään suuntaan.

6. Eduskunta edellyttää, että nykyistä sosiaaliturvaa on uudistettava yksinkertaisemmaksi ja työhön kannustavammaksi.

7. Eduskunta edellyttää, että opiskeluaikojen nopeutettavuus ja työhön siirtymiseen kehitettävä kokonaisuus uusia väyliä.

8. Eduskunta edellyttää, että työelämää on uudistettava siten, että erityisesti paremmalla työjohtolla edistetään töissä jaksamista.

9. Eduskunta edellyttää, että eläkejärjestelmää on kehitettävä vastaamaan yhä pitenevää elinikäämme.

10. Eduskunta edellyttää, että julkinen hallinto on uudistettava purkamalla turhaa byrokratiaa sekä aloittamalla laaja it-reformi hallinnon tehostamiseksi.

11. Eduskunta edellyttää, että verotusta on uudistettava siten, että Suomeen saadaan mahdollisimman paljon työtä ja työn tuloksista puolestaan verot nykyistä paremmin kerättyä Suomeen ulkomaille valumisen sijaan. Karkeimpiin yhteiskunnallisiin kohtuuttomuuksiin on verotuksen keinoin puututtava.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2012

Timo Kalli /kesk
Mika Lintilä /kesk

Markku Rossi /kesk
Esko Kiviranta /kesk

VASTALAUSE 2

Perustelut

Yleistä

Suomen tuleva talouskehitys on sakean sumun peitossa. Seuraavien vuosien talousennusteet ovat viimeaikoina muuttuneet prosenttikaupalla muutamassa kuukaudessa. Näin ollen hallituksen nykyisiin ennusteisiin perustuva sopeutus-suunnitelma paljastuu todennäköisesti jo muuttaman kuukauden kuluttua liian suureksi tai liian pieneksi valtion velkaantumisen pysäyttämiseksi. Hallitus voi siis joutua jo vuoden kuluttua palaamaan neuvottelupöytään tekemään vaikeita päätöksiä uusista leikkauksista ja veronkorotuksista. Epävarmuutta yli kaiken vihaavat markkinat palkitsisivat tämän epävarmuuden takuulla korkeampina lainakorkoina. Toisaalta, jos talouskasvu yllättäkin positiivisesti, on hallitus turhaan leikannut kansalaisten ostovoimaa. Näin ollen olisi vastuullisempaa aloittaa sopeutus pienemmällä summalla kuin mitä hallitus ehdottaa, mutta samalla uskottavasti sitoutua toteuttamaan tarvittavat kiristykset, jos taloudellinen tilanne sitä vaatii.

Perussuomalaisten vaihtoehto perustuu kaksiportaiseen, kaksi plus yksi, suunnitelmaan valtiontalouden sopeuttamiseksi. Ensimmäisessä portaassa vuoteen 2015 mennessä leikkauksia ja veronkorotuksia olisi vuositasolla yhteensä noin kahden miljardin edestä. Samalla sovittaisiin etukäteen noin miljardin lisäsäästöistä ja veronkorotuksista, jotka astuisivat automaattisesti voimaan, jos ennalta määrätty reunaehdot kehyskaudella täytyisivät (vähintään kaksi kolmesta suuresta luottoluokitussyrityksestä alentaisi Suomen luottoluokitusta ja Suomen valtionvelkakirjojen korkoero Saksan valtionvelkakirjoihin ylittäisi yhden prosenttiyksikön). Toinen porras toimisi näin ollen eräänlaisena valtiontalouden sopeutuksen ydinpelotteena, jonka pelkkä olemassaolo rauhoittaisi markkinoita

niin paljon, että sitä ei todennäköisestä tarvitsisi koskaan käyttää.

Verotus

Perussuomalaiset paheksuvat hallituksen päätöstä korottaa kaikkia arvonlisäverokantoja yhdellä prosenttiyksiköllä. Vielä ennen vaaleja vasemmistopuolueet vastustivat yksituumaisesti tällaisten heikompiosaisia kohtuuttomasti kuritettavien tasaverojen korottamista. Perussuomalaiset haluaisivat myös muistuttaa, että arvonlisäverotuksen korotus heikentää mutkan kautta myös vientisektorimme kilpailukykyä, sillä arvonlisäverokorotus kiihdyttää väistämättä inflaatiota. Ostovoiman heikkeneminen taas aiheuttaa palkankorotuspaineita seuraavaan työmarkkinakierrokseen, josta seuraava kustannustason nousu luonnollisesti heikentää Suomen vientisektorin kilpailukykyä.

Perussuomalaiset eivät myöskään voi hyväksyä hallituksen kaavailemia kilometrikorvausten leikkauksia ja varainsiirtoveron korotusta. Verovapaa kilometrikorvaus on työnantajan työntekijälle maksama korvaus siitä, että työntekijä käyttää omistamaansa autoa työnantajan määräämän työmatkan tekemiseen. Leikkauksen uhriksi joutuisivat ne työssään omaa autoa käyttävät työntekijät, jotka ajavat yli 15 000 kilometriä vuodessa, esimerkiksi myynnin ammatillaiset ja keikkatyöläiset. Tässä käytännössä siirretään työnantajan kustannuksia työntekijöille. Varainsiirtoveron korotus taas iskee pahimmin asuntovelallisiin, jotka joutuvat maksamaan entistä suuremman korvauksen valtiolle asunnon ostosta. Leimaveron korotus nostaa myös kynnystä vaihtaa asuntoa ja tätä kautta heikentää työmarkkinoittemme tehokkuutta vaikeuttamalla työvoiman liikkuvuutta paikkakunnalta toiselle.

Perussuomalaiset haluavat kehittää verotustamme oikeudenmukaisempaan suuntaan ja purkaa nykyisenkaltaisen yhtiöverohyvitysjärjestel-

män. Tällä hetkellä Suomessa jaetaan vuosittain noin 2 miljardia euroa verovapaata osinkotuloa. Suurituloisin tulokymmenys on saanut näistä yli 80 prosenttia ja suurituloisin prosentti puolet. Suurituloiset saavat siis lähes kaikki verovapaat osingot. Tämä suurituloisten verovapaus on keskeinen syy 1990-luvulta lähtien räjähdysmäisesti kasvaneisiin tuloeroihin. Tukeaksemme pienyrittäjiä haluamme kuitenkin jättää listaamattomille pk-yrityksille selvän verokannustimen.

Perussuomalaisten mielestä julkisesti noteeratuista yrityksistä saatu osinko tulisi olla kokonaan veronalaista pääomatuloa. Listaamattomien osakeyhtiöiden jakamat osingot taas olisivat verovapaata tuloa osakkeen ns. matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin vuotuisen tuoton osalta aina 35 000 euroon asti. Siltä osin kuin osakeyhtiön henkilömistajan saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 35 000 euroa mutta ei siis 9 %:n tuottoa osakkeen matemaattiselle arvolle, osingosta on 85 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Mikäli osakeyhtiön jakama osinko ylittää osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 %:n vuotuisen tuoton, sen ylittävältä osalta osingosta on 85 prosenttia veronalaista ansiotuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Tämä toisi valtiolle kehyskauden loppupuolella arviolta noin 500 miljoonan euron lisätulot.

Keskeisenä osana kehysvaihtoehtoaamme perussuomalaiset ehdottavat energia- ja polttoaineveroihin 400 miljoonan euron alennusta. Energiaverot ovat luonteeltaan tasaveroja ja kohdistuvat näin ankarimmin juuri pienituloisiin. Kataisen ja Kiviniemen hallitusten toteuttamat veronkorotukset ovat tienneet monille pienituloisille vaikeita aikoja, sillä Suomessa on talvella-kin pystyttävä asumaan ja asuntoja lämmittämään. Suomi on myös pitkien etäisyyksien maa. Polttoaineverojen korotus on tarkoittanut entistä kalliimpaa liikkumista erityisesti maaseudun asukkaille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää julkista liikennettä. Myös energiaa tarvitseva teollisuutemme kärsi veronkorotuksista mittavan vahingon kilpailukykynsä. Alhainen energiahinta onkin kansainvälisissä tutkimuksissa havaittu tärkeäksi syyksi investoida maahan.

Tuoreena esimerkkinä tästä on Facebookin päätös valita sähköverokannan edullisuuden takia Ruotsi sijaintipaikaksi Euroopan datakeskukselleen. Näin ollen perussuomalaiset eivät voi myöskään hyväksyä hallituksen suunnitelmia ottaa käyttöön ns. windfall-veroa.

Perussuomalaiset ovat toistuvasti korostaneet harmaan talouden vastaisten toimenpiteiden merkitystä. Hallitus kohdistaa tähän tarkoitukseen aivan riittämättömiä ponnistuksia, vaikka useiden arvioiden mukaan merkittävämpi panostus johtaisi kehyskauden lopulla satojen miljoonien lisätuloihin valtiolle. Perussuomalaiset olisivatkin, hallitusta tarmokkaampien lainsäädäntöuudistusten lisäksi, valmiita panostamaan vuositasolla yli 110 miljoonaa euroa lisää harmaan talouden torjunnassa keskeisten toimijoiden rahoittamiseen (poliisi, tullilaitos, rajavartiolaitos, veroviranomaiset, syyttäjälaitos ja tuomioistuimet). Nämä panostukset tuottaisivat varovaisesti arvioiden 450 miljoonan euron vuositaiset lisätulot kehyskauden loppupuolella. Samoin myös nykyistä suuremmat ponnistelut yritysverotuksen porsaanreikien, kuten alikapitalisoinnin, korkovähennyksen ja siirtohinnoittelun, ongelmiin puuttuminen lainsäädännöllä ja valvonnalla toisi kehyskauden lopulla valtiolle vähintään 300 miljoonan euron lisätulot. Yritysverotuksen valvonnan tehostamiseksi perussuomalaiset ehdottavat veroviranomaisille 20 miljoonan euron lisäresursseja.

Perussuomalaiset ovat luonnollisesti tyytyväisiä, että hallitus on nyt päättänyt toteuttaa vuoden 2012 varjobudjetissamme ehdottamamme t&k-verokannustimen, tuotannollisten investointien korotetut poistot ja suurituloisten ansiotuloverotuksen korottamisen. Perussuomalaiset olisivat tosin oikeudenmukaisuussyistä valmiita korottamaan suurituloisten verotusta selvästi hallitusta enemmän, sillä hallituksen solidaarisuusverolla on hyvin minimaallinen vaikutus heidän verotaakkaansa. Perussuomalaisten jo varjobudjetissaan ehdottaman oikeudenmukaisemman Wahlroos-veron tuotto olisi noin 150 miljoonaa euroa, ja vastaavasti perussuomalaisten mallin mukainen t&k-verotuki ja tuotannol-

listen investointien poistojen korotus maksaisi noin 250 miljoonaa euroa.

Lisäksi toisin kuin hallitus emme jättäisi tekemättä kahdelta vuodelta veroperusteiden inflaatio- ja ansiotason tarkistusta kuin vasta markkinapaineen edessä niin sanotussa toisessa portaassamme ja tällöinkin tekisimme sen sosiaalisesti oikeudenmukaisemmin ja työllisyyttä tukevammin kuin hallitus, sillä jättäisimme alimmat tuloluokat kokonaan tai lähes kokonaan tämän veronkorotuksen ulkopuolelle. Tämän sosiaalisesti oikeudenmukaisemman ja työllisyyttä tukevamman veronkorotuksen arvioisimme tuottavan valtiolle noin 500 miljoonaa euroa. Markkinapaineen alla olisimme valmiita myös toisessa portaassamme väliaikaisesti tarkistamaan pörs-silistattujen yritysten verotuksen tasoa asettamalla niille väliaikaisen yhteiskuntavastuuveron. Tämä 1,5 %-yksikön yritysverotuksen väliaikainen kiristys tuottaisi arviolta 200 miljoonaa euroa ja olisi voimassa niin kauan kuin valtiontalous on alijäämäinen.

Perussuomalaiset haluavat, että Suomi lopettaa kansallismaisuuteen kuuluvan mineraalivarannon ilmaisjakelun monikansallisille yrityksille. Arviot Suomen maaperän mineraalivarojen arvosta liikkuvat sadoissa miljardeissa euroissa, joten kyse on Suomen talouden kannalta erittäin merkittävästä asiasta. Kaivoslakia on muutettava siten, että nykyisenkaltaisen valtausjärjestelmä korvataan Norjan mallin mukaisella lisenssijärjestelmällä. Norjassa öljynporauslisenssejä ei myönnetä huutokaupalla, vaan tiettyjen laadullisten kriteereiden mukaan, jolloin estettään lisensseillä spekulointi. Perussuomalaiset ehdottavat, että Norjan mallin mukaisesti myös Suomen valtio perustaa erillisen kaivostoimintaan sijoittavan yhtiön, joka automaattisesti saisi 0–49 %:n osuuden haluamistaan uusista kaivoslisensseistä. Kyse olisi ennen kaikkea sijoituksesta, sillä yritys osallistuisi luonnollisesti osuutensa mukaan myös lisenssin-alaisen kaivostoiminnan kehityskustannuksiin. Tämän uuden valtiollisen kaivosyrityksen pääomittamiseen käytettäisiin ensisijassa päästö-oikeuksien huutokauppatuloja. Perussuomalaiset ehdottavat myös käyttöön otettavaksi kaivos-

yhtiöiden voitosta tai muulla perusteella perittävää kaivosveroa. Osa veron tuotosta tulisi antaa kaivospaikkakunnille ja osa rahastoida, jotta mineraalivarantomme hyödyn jaossa toteutuisi myös sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Kaivostoiminnalta Perussuomalaiset peräävät myös ympäristövastuuta. Viranomaisten on lupia myöntäessään varmistettava, että aloittava kaivos ei pilaa ympäristöä ja vesistöä eikä aiheuta ongelmia muulle yritystoiminnalle ja alueen asujaimistolle.

Lisäksi lisätuloja olisi myös saatavissa Kela-maksun palauttamisella yksityiselle sektorille (1 mrd. euroa), varallisuusveron palautuksella (135 milj. euroa), suursäätiöiden verottamisella (50 milj. euroa), suurten perintöjen verotuksen kiristämällä (30 milj. euroa) ja vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun verovähennyksen poistolla (125 milj. euroa).

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maatalous on monin osin kannattavuuskriisissä. Olemme nyt tilanteessa, jossa maataloustuontia on enemmän kuin vientiä, mitä voidaan pitää huolestuttavana maan elintarvikeomavaraisuuden kannalta. Kuluttajahinnat ovat nousseet enemmän kuin tuottajahinnat, koska kaupan ja muiden välikäsien osuus on kasvanut liian suureksi.

Maatalouden kannattavuuskriisissä valtion kehysratkaisun tulee tukea maa- ja metsätalouden elinvoimaisuutta. Maatalouslomitukseen, eläkkeisiin ja luopumistukijärjestelmään kohdistuvat leikkaukset heikentävät maatalousyrittäjien työssä jaksamista.

Metsätalouden kannalta on ongelmallista, että kotimaisen energiapuun käyttö ei toteudu siinä määrin kuin on toivottavaa. Turpeen käyttöä kotimaisena energialähteenä vaikeutetaan perusteettomasti. Maassamme on tuhansia turvetuotantoon ja metsäenergiaan panostaneita kone-yrittäjiä. Kansantalouden kannalta on pidettävä huonona ratkaisuja, jotka eivät tue kotimaisen energian tuotannon ja käytön kasvua. Laki pienpuun energiatuesta ei ole voimassa, joten koti-

maisen energiatuotannon lisäämiselle ei ole riittäviä edellytyksiä.

Perussuomalaiset vaativatkin kehyskaudelle suunniteltujen 55 miljoonan euron säästöjen perumista.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Maailmanlaajuisen taloustilanteen huonontuessa ja olemassa olevien markkinajärjestelmien horjuessa on entistäkin tärkeämpää huolehtia taloutemme toimintaedellytyksistä. Toimiva logistiikka kokonaisuudessaan on maassamme elämisen ja yrittämisen perusedellytys. Suomen kilpailukykyä heikentää maantieteellinen sijaintimme. Esimerkiksi kuljetuskustannusten osuus kokonaiskustannuksista on meillä tärkeimpiä kilpailijamaita suurempi. Siksi on huolehdittava, että tämän tekijän vaikutus kansalliseen kilpailukykyymme on mahdollisimman vähäinen.

Liikenneverkkomme on huonontunut jo pitkään. Hallituksen esitys valtiontalouden kehyksistä ei ole riittävä säilyttääkseen liikenneverkkomme edes nykytilassa. Tieverkostomme kuntoa on elvytetty säästövaroin ja laadusta on tinglyt mm. pinnoitteen paksuuden kohdalla. Tämä on johtanut siihen, että pikaista korjausta vaativien tieosuuksien määrä on siirtynyt useiden vuosien ajalta tälle kehyskaudelle. Vastavaan kehityskulun ovat kokeneet myös lukuisat sillat ympäri Suomea. Ellei näitä kasaantuneita korjausvelkoja pureta määrätietoisesti, syntyy valtiontaloudelle huomattavasti nykyistä suurempi korjauslasku vaurioiden edetessä tiestön ja siltojen rakenteisiin.

Raideliikenteen kehittäminen on mielestämme tärkeää. Silti on todettava, että kehyskauden investoinnit painottuvat liikaa raideliikenteeseen, kun otetaan huomioon raideliikenteen osuus kokonaisliikenteestä. Suurimmat ongelmat ovatkin alemmalla tieverkollamme, johon hallitus ei panosta olosuhteet huomioon ottaen tarpeeksi. Alempiasteinen tieverkko tavoittaa kaikki suomalaiset kotiovelta alkaen, toimien myös raideliikenteen hyväksi.

Kehysselonteon mukaan väyläinvestoinneista on tarkoitus siirtää 100 miljoonaa euroa vuodessa liikenneverkon pieniin investointeihin ja ylläpitoon vuodesta 2016 alkaen. Käytyjen asiantuntijakuulemisten perusteella summaan ei sisälly aitoa lisärahaa. Kustannustason nousu ja inflaatiokehitys kehyskauden loppuun mennessä voi olla po. lisämäärärahaan verrattuna jopa kaksinkertainen, jolloin tie- ja rataverkon kunto tulee heikkenemään entisestään.

Perussuomalaiset katsovat, että kansallisuusomaisuutta eli liikenneverkkoja ajoissa korjaamalla pidämme huolta paitsi omaisuudestamme, myös työllisyydestä. Perusväylien ylläpitoon suunnatut vähäiset määrärahat eivät mahdollista tätä talouttamme elvyttävää ja kasvun mahdollistavaa kunnostusta, joten olisimme valmiita sijoittamaan 150 miljoonaa euroa vuodessa hallitusta enemmän liikenneverkkojen investointeihin ja ylläpitoon.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Perussuomalaiset katsovat, että valtiontalouden tarkistettut kehykset vuosille 2013—2016 eivät paranna julkisen sektorin edellytyksiä hoitaa velvoitteitaan eivätkä anna parhaita mahdollisia edellytyksiä työttömyyden vähentämiseksi tai työurien pidentämiseksi.

Työurien pidentäminen työntekijöiden terveydentila huomioon ottaen

Työurasopimus on keskittynyt pääasiassa ns. kovien keinojen käyttöön työurien pidentämiseksi, vaikka pehmeillä keinoilla voitaisiin saada jopa parempia tuloksia. Perussuomalaisten mielestä erityisesti työntekijöiden terveyden edistäminen on huomioitava työurien pidentämiseen liittyvissä muutoksissa. Toimintakykyä rajoittavalla tavalla sairastutaan Suomessa keskimäärin kymmenen vuotta aiemmin kuin esimerkiksi Ruotsissa. Suomessa työkyvyttömyyseläkkeelle jäi pelkästään vuonna 2011 lähes 23 000 henkilöä keskimäärin 52-vuotiaana. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäädään eniten mielenterveydellisistä syistä ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien vuoksi. Perussuomalaisten mielestä resursseja kannat-

taakin kohdentaa erityisesti näiden ennaltaehkäisyyn.

Työttömyyden vähentäminen

Valtiontalouden kehyksissä yli 50-vuotiaat työttömät ovat jääneet ilman riittävää huomiota. Yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevista on merkittävä, ja perussuomalaisen mielestä myös tämän ikäryhmän koulutukseen ja kuntoutukseen on panostettava.

Kehyspäättös tarjoaa pitkäaikaistyöttömien aktivointikokeiluun 20 miljoonaa euroa vuositasolla, ja samalla päävastuu pitkäaikaistyöttömien aktivoinnista siirretään kunnille. Asiantuntijoiden mukaan aktivointitoimet ovat kuitenkin usein suhteellisen tehottomia ja vähäisiin hyötyihin nähden kalliita. Perussuomalaiset edellyttävätkin, että työttömien aktivointikokeilun tuloksista raportoidaan ja lisäksi kartoitetaan kuntien kyky selvittää uudesta velvoitteestaan. Perussuomalaiset korostavat myös, että asiantuntijoiden mukaan työttömiä on lähes viisi kertaa enemmän kuin avoinna olevia työpaikkoja. Tarvitaan siis ennen kaikkea toimia, joiden avulla voidaan luoda erityisesti matalan kynnyksen työpaikkoja. Perussuomalaiset olisivatkin valmiita panostamaan 50 miljoonaa euroa lisää pitkäaikais-, nuoriso- sekä yli 50-vuotiaiden työttömyyden torjuntaan.

Yritystukien kohdentaminen pieniin ja keski-suuriin yrityksiin

Perussuomalaisen mielestä yritystuet on suunnattava pieniin ja keskisuuriin kasvuyrityksiin, sillä niiden tuotekehittelyä ja innovaatioita tuemalla voidaan edistää kilpailukykyä ja talouskasvua. Tuoreen työ- ja elinkeinoministeriön raportin mukaan yritystukijärjestelmän toimivuutta voidaan parantaa merkittävästi poistamalla tehottomat tuet ja kohdistamalla ne elinkeinopoliitiikan kannalta keskeisiin kohteisiin. Raportin suositusten arvioidaan pienentävän valtion tukimenoja 200—250 miljoonaa euroa. Perussuomalaiset ihmettelevätkin, miksi hallitus ei ole noudattanut ministeriön selvityksen neuvoja ja suunnannut leikkauksia juuri näihin tutkitusti te-

hottomiin yritystukiin, sillä tehottomien tukien leikkaukset aiheuttavat luonnollisesti pienimmän haitan taloudellemme. Näin ollen perussuomalaiset olisivat valmiita leikkaamaan yritystuista 150 miljoonaa euroa, ja markkinapaineen sitä vaatiessa olisimme toisessa portaassa valmiita leikkaamaan yritystuista vielä 100 miljoonaa euroa lisää. Markkinapaineen alla toisessa portaassa olisimme valmiita myös tarkistamaan erityisesti tuulivoimalle suunnattujen syöttötärfiien tasoa 50 miljoonalla eurolla. Syöttötärfiista ei saa muodostua tuulivoimaan sijoittajille tukiautomaattia, jolla taataan heille käytännössä riskitön tuotto.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Valtiontalouden sopeuttamiseksi esitetyistä leikkauksista valtaosa kohdistuu kuntien valtionosuuksiin samanaikaisesti, kun kuntien tehtäviä lisätään. Perussuomalaiset katsovat, että valtiontalouden tarkistettujen kehyksien vuosille 2013—2016 eivät paranna julkisen sektorin edellytyksiä hoitaa velvoitteitaan eivätkä anna pitkällä aikavälillä parhaita mahdollisia edellytyksiä hyvinvoinnin turvaamiselle.

Sosiaaliluokkien välisten terveyserojen kaventaminen

Terveyserot rikkaiden ja köyhien välillä ovat kasvaneet, ja erityisesti erot elinajanodotteissa ovat revenneet viime vuosina. Hallitusohjelmassa luvataan kaventaa terveyseroja, mutta samaan aikaan valtiontalouden kehyksissä suunnataan mittavia säästötoimenpiteitä kuntien valtionosuuksiin ja esimerkiksi lääkekorvauksiin. Nämä toimet ovat omiaan lisäämään terveyseroja entisestään, sillä köyhimmät käyttävät julkista terveydenhuoltoa eniten ja lääkekorvausten pienentäminen puolestaan saattaa muodostaa vähävaraisille kynnyksen ostaa lääkkeitä. Myös yhteisöille ja säätiöille jaettavia RAY ry:n avustuksia alennetaan, vaikka hallitusohjelmassa kolmannen sektorin todetaan täydentävän kuntien palveluita ja järjestöjen toimintamahdollisuuksia luvataan parantaa. Arpajaislain mukaan RAY:n tuotto tulee käyttää terveyden ja

sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, ja perussuomalaiset edellyttävät, että näin myös tehdään. RAY:n tuottoja ei ole hyväksyttävää siirtää yleiskatteisille budjetin momenteille. Perussuomalaisten mielestä resursseja tulee kohdentaa erityisesti ennaltaehkäiseviin palveluihin ja peruspalveluihin, sillä niiden avulla terveyseroja voidaan kaventaa kustannustehokkaasti.

Lapsiperheiden aseman parantaminen

Perussuomalaiset eivät hyväksy lapsilisiin kohdistettuja indeksijäädytyksiä. Lapsilisiin kohdistuvat indeksijäädytykset lisäävät lapsiköyhyyttä, sillä erityisesti pikkulapsiperheissä ostovoima riippuu pitkälti sosiaaliturvan tasosta. Lapsiperheiden suhteellinen köyhyys on kasvanut 1990-luvulta lähtien, ja kehyspäätös heikentää lapsiperheiden asemaa entisestään. Perussuomalaiset muistuttavat, että suurin yksittäinen riskitekijä pikkulasten huostaanotoille on nimenomaan vanhempien köyhyys. Perussuomalaisten mielestä lapsiperheiden asemaa pitää parantaa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yksinhuoltajaperheiden toimeentulon turvaamiseen, sillä nämä perheet ovat suurimmassa vaarassa pudota köyhyysrajan alapuolelle.

Syrjäytymisen ehkäisy

Syrjäytymiskiirteen katkaisemiseksi perheiden varhainen tukeminen on erittäin tärkeää. Valtiontalouden kehysten puitteissa kunnilla ei ole mahdollisuutta tehdä riittävissä määrin lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ennaltaehkäisevää työtä, eikä etenään varhaiseen puuttumiseen ole riittävästi resursseja. Yhteiskuntatakuulla voidaan korjata nuorten tilannetta jonkin verran, mutta vielä kustannustehokkaampaa on syrjäytymisen ennaltaehkäisy.

Huomionarvoista on myös se, että esimerkiksi huostaanottojen määrät ovat suuria, vaikka niiden pitäisi olla viimesijainen puuttumiskeino ja ne tulevat kunnille kalliiksi. Kunnat saavat avustuksia huostaanottojen määrien perusteella, vaikka tehokkaampaa olisi panostaa ennaltaehkäisevään toimintaan. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman noudattamista pitäisi valvoa ja rahoituksen tarpeen ja tulosten seuraami-

nen ja arviointi tulisi tehdä kokonaisuutena, ei eri hallinnonaloihin jaettuna. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä myös viranomaisten yhteistyön kehittämistä. Yhteistyön edistämiseksi on tarkasteltava myös nykyisessä lainsäädännössä olevia esteitä. Suomeen tarvitaan aitoa eri hallinnonalat ylittävää lapsi- ja nuorisopolitiikkaa.

Vanhuksille laadukkaampaa hoitoa

Hallitusohjelman mukaan vanhuspalvelulain tarkoituksena on turvata iäkkäiden henkilöiden oikeus laadukkaaseen hoivaan, mutta henkilöstömitoitusta ei lakiin kuitenkaan esitetä sisällytettäväksi. Asiantuntijoiden mukaan erityisesti laitos- ja kotihoidossa koulutetun hoitohenkilökunnan määrä on usein riittämätön. Perussuomalaisten mielestä resursseja tulee kohdentaa erityisesti osaavan hoitohenkilökunnan palkkaamiseen, jotta vanhusten laadukas hoito turvataan. Tilanteissa, joissa kuntien resurssien leikkaaminen uhkaa palvelujen saatavuutta, on vanhusten kotihoidon laatuun ja palvelujen riittävyyteen kiinnitettävä erityistä huomiota. Omaishoidon tuen osalta perussuomalaiset kannattavat sen siirtämistä Kelan maksettavaksi, tuen saamisperusteiden yhdenmukaistamista ja tuen tason korottamista. Nykykäytännöt tuen myöntämisperusteissa ja määrässä vaihtelevat kunnasta riippuen niin voimakkaasti, että tilanne on huolestuttava perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Omaishoidon tuen tasokorotus maksaisi arviolta 25 miljoonaa euroa.

Palvelujen tarjonnan alueellinen turvaaminen

Kuntien valtionosuuksien leikkaaminen ja kuntien tehtävien samanaikainen lisääminen käytännössä pakottavat kuntia liittymään yhteen. Pakkoliitokset ja liiallinen keskittäminen vievät sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisilta yhä kauemmaksi, eivätkä perussuomalaiset tue tällaista palvelujen heikentämistä. Kehyspäätöksessä matkakustannusten korvausten omavastuuta korotetaan, joten haja-asutusalueilla asuvien kulut kasvavat kohtuuttomasti ottaen huomioon palveluiden keskittymisestä aiheutuvat kasvavat etäisyydet. Perussuomalaisten mielestä korvamerkityt valtionosuudet tulisi ottaa

takaisin käyttöön, jotta voidaan varmistaa, että resurssit käytetään tarkoituksenmukaisesti. Perussuomalaiset kiinnittävät huomiota myös siihen, että kehyspäätöksessä valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoimintaan kohdennetaan siirtymäajan jälkeen kunnille. Perussuomalaiset edellyttävät, että kuntien mahdollisuudet selvitä tästä uudesta velvoitteesta selvitetään, jotta tulevaisuudessakin hätäpotilas saa ensihoidon mahdollisimman nopeasti pitkistä etäisyyksistä huolimatta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen varatut määrärahat ilmoitetaan kohdennettavan mm. vanhuspalveluihin, vammaispalveluihin, perhehoitoon, lastensuojeluun, lapsiperheiden kotipalveluihin, oppilashuollon sekä palvelurakenteen kehittämiseen ja perusterveydenhuollon vahvistamiseen. Määräraha on kuitenkin riittämätön ottaen huomioon, että yksin vanhustenhuollon kehittämiseen on arvioitu kuluvan vähintään 100—200 miljoonaa euroa. Perussuomalaiset eivät myöskään hyväksy terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen tarkoitetun rahoituksen vähentämistä, Kaste-ohjelman rahoituksen leikkaamista eivätkä Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen, Työterveyslaitoksen ja sosiaalialan osaamiskeskusten rahoituksen pienentämistä. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen keskittyvää tutkimusta ei ajeta alas, sillä tutkimustiedon avulla voidaan edistää hyvinvointia ja kehittää merkittäviä innovaatioita. Tutkimusrahoituksen leikkaaminen voi myös vaikuttaa suomalaisen lääketieteellisen tutkimuksen ja sen sovellusten vientiarvon väheneeseen tulevaisuudessa.

Veteraanikuntoutuksen resurssit ovat edelleen aivan liian vähäiset. Perussuomalaiset haluavat korostaa, että elämme aikaa, jolloin valtiovallalla on viimeiset hetket kunniavelan maksamiseen isänmaata puolustaneille veteraaneille. Epäkohdat on korjattava kiireesti, ja ne voidaan korjata ilman merkittävää valtion kulujen kasvattamista. Perussuomalaiset vaativatkin ve-

teraanien kuntoutukseen 8 miljoonan euron vuosittaisen lisäpanostuksen.

Perussuomalaiset pitävät työmarkkinatuen tarveharkinnan poistoa ja perusturvan korotusta kannatettavina asioina, mutta pitävät kehyskaudelle suunniteltuja 137 miljoonan euron leikkauksia sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle edesvastuuttomina. Perussuomalaiset olisivat päinvastoin valmiita korottamaan hallinnonalan rahoitusta kehyskauden loppupuolella yhteensä yli 300 miljoonalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Perussuomalaiset katsovat, että valtiontalouden tarkistettujen kehykset vuosille 2013—2016 eivät paranna julkisen sektorin edellytyksiä hoitaa velvoitteitaan eivätkä takaa parhaita mahdollisia lähtökohtia tasa-arvoisen koulutuksen ja korkeatasoisen osaamisen turvaamiseksi. Suomalaisen koulutuksen laatua heikentävät leikkaukset eivät palvele pitkällä aikavälillä myöskään maamme talouskasvua tai edistä kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla niiden pohjautuessa pitkälti korkeatasoiseen osaamiseen ja ammattitaitoon. Perussuomalaiset vastustavatkin hallinnonalalle suunniteltuja menosäästöjä.

Opetuksen ja tutkimuksen laatu

Kuntien valtionosuuksista leikkaaminen vaikeuttaa kuntien mahdollisuutta perusopetuksen järjestämiseen. Myös valtionosuusindeksin jäädyttäminen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sekä yliopistoindeksin jäädyttäminen heikentävät olennaisesti mahdollisuuksia laadukkaaseen opetuksen ja tutkimuksen toteuttamiseksi. Opetuksesta ja tutkimuksesta leikkaaminen leikkaa myös osaamista, ja tämä saattaa joissakin tilanteissa johtaa menetettyyn tietotaitoon, jonka uudelleenrakentaminen voi viedä vuosikymmeniä. Samalla heikennetään myös maamme kilpailukykyä, sillä se perustuu pitkälti korkeatasoiseen osaamiseen ja ammattitaitoon. Perussuomalaisten mielestä laadukas koulutus tulee turvata jatkossakin eikä arvokasta, jo olemassa olevaa koulutusjärjestelmää tule romuttaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää riit-

tävän pieniin ryhmäkokoihin, toimivaan opintojen ohjaukseen sekä laadukkaaseen perustutkimukseen, sillä ne maksavat itsensä takaisin pitkällä aikavälillä. Myös aikuiskoulutus tulee turvata, sillä se mahdollistaa monille suomalaisille työuran kannalta hyödyllisen ammattiaidon hankkimisen ja edistää työllistymistä.

Koulutuksen alueellinen saatavuus ja opetustilojen kunto

Ammatillisen koulutuksen aloittajamäärää vähennetään 2 300 opiskelijalla ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja vähennetään yli 2 000:lla. Aloituspaikkojen karsinnassa tulee perussuomalaisten mielestä ottaa huomioon myös alueelliset seuraukset, sillä opiskelupaikoilla on merkittävä vaikutus alueiden kehittymiseen. Perussuomalaiset edellyttävät lisäksi, että maakunnallisesti tärkeät koulutusalat turvataan. Lisäksi peruskoulu- ja lukio-opetuksen järjestämisessä tulee huomioida koulumatkojen pituuksien pysyminen kohtuullisina. Lähtökohtana on se, että lukioikäisten nuorten ei tarvitse muuttaa pois vanhempiensa luota koulumatkojen pituuksien takia.

Perussuomalaisten mielestä opetustilojen heikko yleiskunto maassamme on huolestuttava asia. Koulurakennusten vanhetessa tarve laajamittaisille remonteille kasvaa. Etenkin kosteusvauriot ja homeongelmat ovat valitettavan yleisiä, ja niihin tulisi puuttua mahdollisimman pian. Kenenkään ei tulisi oppivelvollisuuttaan tai työtehtäviään hoitaessaan joutua altistumaan homevaurioista johtuville terveysriskeille. Näin olleen koulurakennusten kunnossapitoon tulisi kohdentaa nykyistä enemmän resursseja.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite alle 25-vuotiaiden nuorten ja alle 30-vuotiaiden vastavalmistuneiden työttömyyden torjumiseksi on kannatettava. Tähän varatut määrärahat ovat kuitenkin riittämättömät ottaen huomioon, että samanaikaisesti eri hallinnonaloilla toteutetaan mittavat leikkaukset, jotka kohdistuvat osaltaan myös nuorten palveluihin ja tukemiseen. Osan rahoista palauttaminen yhteiskuntatakuun muodossa ei tosiasiaa riitä.

Yhteiskuntatakuun painopiste on syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden nykytilaa korjaavissa toimenpiteissä. Kuitenkin syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn panostaminen olisi nuorten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan näkökulmasta kaikin tehokkainta. Muun muassa nuorten arjen hallintaan sekä opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon olisi syytä panostaa. Perussuomalaiset korostavat tämän lisäksi nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä. Myös kouluterveydenhuollon kykyä paneutua nuorten henkiseen hyvinvointiin tulee kehittää. Koululiikunnan ja erilaisen kerhotoiminnan avulla voidaan vaikuttaa fyysisen kunnon ohella myös oppilaiden henkiseen hyvinvointiin ja tätä kautta osittain pienentää syrjäytymisen riskiä.

Opintotuen sitominen indeksiin

Opintotuki sidotaan indeksiin vasta 1.9.2014 lukien, vaikka opintotuki on jo vuosia sitten jäänyt jälkeen elinkustannusten noustessa. Perussuomalaisten mielestä opintotuki pitäisi sitoa indeksiin syksyllä 2013, jotta nykyisten opiskelijoiden taloudellinen tilanne helpottuisi ja he voisivat keskittyä enenevässä määrin opintoihinsa. Tämän hetkinen opintotuen määrä on selkeästi väärin mitoitettu, koska se ei yksinkertaisesti kata riittävää opiskeluaikaista toimeentuloa päätoimisille opiskelijoille. Liian pieni opintotuki ei myöskään ole omiaan edistämään omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista vaan pikemminkin päinvastoin. Mielestämme myös työn ja opiskelun yhteensovittamista tulisi edistää korottamalla opintotuen piiriin kuuluvien opiskelijoiden tulorajoja 30 %:lla. Vuoden 2015 tasolla nämä toimet maksaisivat arviolta noin 40 miljoonaa euroa.

Oikeusministeriön hallinnonala

Syyttäjälaitos on yksi tärkeä lenkki siinä monialaisessa viranomaistoiminnassa, jonka tehokkaalla ja koordinoitulla järjestelyllä laajamittaiseksi paisunutta harmaata taloutta voidaan merkittävästi karsia. Ne rikosoikeudenkäynnit, joissa valtiolla on tilaisuus saada "harmaata" rahaa miljoonienkin eurojen edestä, ovat usein erittäin

vaativia sekä laajuutensa että talousrikossyyttä jille tarpeellisen erityiskoulutautumisen osalta. Samaan aikaan myös käräjäoikeuksien juttumäärät ja työpaineet ovat kasvaneet. Kansalaisten oikeusturva on vaarassa etenkin juttujen käsittelyaikojen pidentymisen johdosta, mistä Suomen valtio saa jatkuvasti moitteita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta ja joutuu maksamaan viivästyskorvauksia. Hallituksen hallinnonalalle kehyskaudelle suuntaamat resurssit ovat perussuomalaisten mielestä riittämättömät epäkohtien lisääntymisen estämiseksi saati niiden poistamiseksi. Ehdotammekin tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen toimintamenoihin yhteensä 13 miljoonan euron lisäpanostusta.

Puolustusministeriön hallinnonala

Puolustusvaliokunta nostaa lausunnossaan Suomen puolustuskyvyn kannalta esille tärkeitä asioita. Puolustusvaliokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien toimintaa joudutaan sopeuttamaan kehyskaudella siten, että reserviläiskoulutusta, harjoitustoimintaa sekä lento- ja alustoimintaa jatketaan supistetulla tasolla. Puolustusvaliokunta totesi lausunnossaan puolustusvoimauudistuksesta (PuVL 3/2012 vp) supistusten vaikutusten olevan pitkäkestoisia ja merkitsevän asiantuntijalausuntojen mukaan riskin ottoa puolustuksessa. Materiaalihankintojen leikkaukset vaikuttavat niin ikään pitkällä tähtäimellä puolustuskykyyn haitallisesti.

Perussuomalaisten mielestä hallituksen puolustushallintoon kehyskaudella 2013—2016 kohdistamat säästövelvoitteet yhdessä laajan puolustusvoimauudistuksen kanssa ovat kohtuuttomia. Hallinnonalan leikkaukset ovat suurempia kuin muilla hallinnonaloilla keskimäärin. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen toimet rapauttavat vääjäämättömästi maamme yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvaa puolustuskykyä ja vaarantavat mahdollisuuksiamme itsenäiseen ja uskottavaan puolustukseen koko valtakunnan alueella jo lähitulevaisuudessa. Perussuomalaiset vastustavatkin hallinnonalan lisäleikkauksia.

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Poliisitoimen taloudellinen tilanne on tiukka. Hallitus on lisäämässä kehyskaudella poliisille vain 10—30 miljoonaa euroa, vaikka tuoreen raportin mukaan pelkästään poliisin nykyisen palvelutason ylläpitäminen vaatisi vähintään 40 miljoonan euron lisäpanostuksen. Hallituksen esitys siis tarkoittaa poliisille irtisanomisia ja palvelutason heikkenemistä. Perussuomalaiset eivät ole valmiita tinkimään yhteiskunnan perusturvallisuudesta, ja esitämmekin poliisille 60 miljoonan euron lisärahoitusta.

Rajavartiolaitoksella on kasvava merkitys Suomen ja myös muun EU-alueen turvallisuuden kannalta kansainvälistyvän ja monipuolistuvan ns. rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa, myös ihmiskauppa sekä eräät harmaan talouden ilmenemismuodot mukaan lukien. Lisäksi rajavartiolaitoksen merkitys on korostunut maahan turvapaikan hakijoina pyrkivien valvonnassa. Myös meritoiminnan (meripelastuspalvelut, öljypäästöjä koskeva toiminta) voidaan arvioida vaativan lisääntyviä voimavaroja. Perussuomalaiset ehdottavatkin rajavartiolaitokselle 10 miljoonan euron lisärahoitusta.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Hallituksen ohjelmassa ja kehyspäätöksessä vuosille 2013—2016 todetaan, että hallituksen tavoitteena on hetkellisen kehitysyhteistyön määrärahojen jäädyttämisen jälkeen varmistaa tasainen määrärahakehitys, jonka puitteissa 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuus ja Suomen kansainväliset sitoumukset voidaan saavuttaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi nykyisessä talousennusteessa ehdotetun 1,124 miljardin euron osuuden kasvattamista vuosittain noin 500 miljoonalla eurolla kehyskauden loppupuolella. Rahoituslähteenä tähän korotukseen hallitus on käyttämässä päästöoikeuksien huutokauppatuloja.

Perussuomalaisten mielestä kehitysyhteistyön johtavana ajatuksena ei tule olla määritellyn BKTL-osuuden saavuttaminen vaan tuloksellinen yhteistyö kohdemaan kanssa. Yhteistyöllä on pystyttävä aidosti ja pysyvästi vähentä-

mään kohdemaan väestön kärsimyksiä ja saamaan kehitysavun kohteena oleva maa tai alue taloudellisesti mahdollisimman omavaraiseksi. Samalla yhteistyön tulee tukea demokraattista kehitystä. Tämä sama todetaan myös ulkoasiainvaliokunnan lausuntoehdotuksessa, valitettavasti ei kuitenkaan kehitysavun johtoajatuksena vaan lähinnä sivuseikkana.

Nykyistä kehitysavun määrärahojen tasoa tulisi perussuomalaisten mielestä leikata yleisen säästölinjan mukaisesti 300 miljoonalla eurolla. Tämä leikkaus palauttaisi kehitysavun BKTL-osuuden suurin piirtein samalle tasolle, mitä se oli vuosina 1994—2004. Markkinapaineen alla olisimme valmiit toisessa portaassa tinkimään kehitysavusta vielä lisää. Pidämme kohtuuttomana sitä, että hallitus on lisännyt kehitysapumäärärahoja tilanteessa, jossa kotimaamme talous on merkittävästi heikentynyt ja jossa muilta sektoreilta leikataan rajustikin.

Kehitysavusta tulisi ensisijaisesti leikata suoria budjettitukia toisille valtioille. Kehitysavun läpinäkyvyyttä, tehokkuutta ja tuottavuutta tulisi tarkastella myös siten, että kehitysapu ei valu liiaksi hallinnon pyörittämiseen tai korruption kohdemaassa. Avun on tuotettava konkreettisia tuloksia.

Perussuomalaiset kiinnittävät huolestuneena huomiota myös niihin tutkimuksiin, joiden mukaan kehitysapu kasvattaa tuloeroja ja epätasa-arvoa saajamaissa. Esimerkiksi Kielin yliopistossa tehdyn tutkimuksen aineisto osoittaa, että taloudellinen apu on kasvattanut kuilua rikkaiden ja köyhien välillä. Perussuomalaiset korostavat eriarvoisuuden vähentämistä kehitysavun yhtenä tärkeimpänä tavoitteena, sillä sen on todettu vahvistavan sosiaalista koheesiota ja tarjoavan poliittista vakautta.

Perussuomalaiset katsovat, että nykyinen kehitysapumalli on tehoton ja liian pirstaleinen. Pirstaleisuus lisää byrokratiaa, vähentää vaikuttavuutta ja hankaloittaa tuloksellisuuden seuraamista. Avun tulisi olla selvästi koordinoidumpaa, ja Suomen tulisi keskittyä omiin vahvuuksiinsa, esimerkiksi puhtaaseen veteen ja koulutukseen. Erikoistumisen kautta tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voitaisiin lisätä merkittävästi.

Kehitysapupolitiikkaa kehittämällä pienemmäläkin summalla saataisiin enemmän tuloksia aikaan.

Kehitysapu tulisi kohdistaa ennen kaikkea pienemmille suomalaisille järjestöille, jotka toimivat kustannustehokkaasti ruohonjuuritasolla. Tuemme sitä, että luonnonkatastrofien ja tauti-epidemioiden aiheuttamaa inhimillistä hätää lievitetään suomalaisten veronmaksajien rahalla. Perussuomalaiset eivät hyväksy sitä, että diktatuurit tai mitkään muutkaan epädemokraattiset hallintomuodot käyttävät kehitysapurahoja asehankintoihin tai muuhun sotavarusteluun sen sijaan, että hankkisivat koulutusta omille kansalaisilleen, maksaisivat vuosien mittaan kertyneitä ylisuuria velkojaan tai kehittäisivät alueensa infrastruktuuria ja taloudellista toimeliaisuutta omavaraisuutta tukevaksi. Tätä ei pitäisi myöskään Suomen hallituksen hyväksyä kehitysapua rahoittaessaan.

Kuntatalous

Kuntien valtionosuuksien leikkaukset yhdistettynä väestön ikääntymisestä johtuviin kustannuspaineisiin ja kuntien tehtävien lisäämiseen aiheuttavat kunnille painetta sekä nostaa veroprosenttejaan että leikata palveluistaan. Kuntien palveluita eniten tarvitsevat vähäosaiset, lapset, nuoret ja vanhukset. Hallitus päätöksillään tietoisesti vaikeuttaa heidän asemaansa, kun se tietää, että kunnilta loppuvat vaihtoehdot talouspaineiden edessä. Hallituksen toimet käytännössä pakottavat kuntia liittymään yhteen. Pakko-liitokset ja liiallinen keskittäminen vievät sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisilta yhä kauemmaksi, eivätkä Perussuomalaiset tue tällaista palvelujen heikentämistä.

Maahanmuutto

Palveluiden heikentymisestä kärsivät erityisesti heikko-osaisimmat kuntalaiset, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia tarvitsemiaan palveluita muualta. Perussuomalaiset haluavat muistuttaa, että julkiset palvelut vaikuttavat eriarvoisuuteen tällä hetkellä jopa enemmän kuin 1990-luvulta lähtien kasvaneet tuloerot. Suomella on jo nyt

tutkitusti yksi OECD-maiden epätasa-arvoisimmista terveydenhuoltojärjestelmistä, ja rikkaiden ja köyhien terveyserot Suomessa ovat länsimaiden jyrkimpiä. Hallituksen leikkaukset tulevat vain pahentamaan tilannetta. Perussuomalaiset eivät näin ollen voi mitenkään hyväksyä kuntien valtionosuuksien lisäleikkauksia.

Perussuomalaisten mielestä maahanmuuton kustannuksista voitaisiin löytää säästökohteita. Säästöjä ei kuitenkaan tule kohdentaa turvapaikkahakemusten käsittelyyn, koska tämä lisää ruuhkia ja kustannuksia vastaanottokeskuksissa. Sen sijaan säästöjä pitäisi hakea turvapaikka- ja perheen yhdistämismenettelyn tiukentamisella.

Keskeiseksi ongelmaksi on muodostumassa perheen yhdistäminen. Jonossa on tällä hetkellä noin 10 000 hakemusta. Suomen harjoittama politiikka on huomattavasti leppompaa kuin muiden EU-maiden. Uusien selvitysten tekeminen ei riitä, vaan järjestelmän hyväksikäyttöön on puuttuttava konkreettisesti tavalla. Perheen yhdistämistä hakevilta on esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan tapaan edellytettävä pitävää näyttöä henkilöllisyydestä ja väitetyistä sukulaisuussuhteista. Ruotsissa uusi käytäntö on johtanut perheen yhdistämistapausten romahdukseen. Arviomme mukaan näillä toimilla voitaisiin saada kehyskauden lopulla yhteensä 100 miljoonan euron vuosisäästöt.

Muut säästökohteet

Valtiovalta pyrkii säästämään kaikessa mahdollisessa. Puoluetuen olisi syytä olla säästökohteena siinä, missä monet kansalaisten arkipäivän elämää läheisemmin koskettavat peruspalvelutkin ovat. Vaikka puoluetuki onkin hyvin pieni erä suhteessa valtion budjetin loppusummaan, on Suomessa EU:n toiseksi korkein puoluetuki äänestäjää kohden, joten puolueiden tulisi omalta osaltaan osallistua yhteisiin säästötalkoisiin. Ehdotamme puolueiden ja eduskunnan ryhmäkanslioiden tukeen 15 prosentin leikkaukset vuoden 2012 tasosta.

Nykyisessä hallintobyrokratiassa on paljon tehostamisen varaa. Esimerkiksi päällekkäiset ohjelmistoratkaisut aiheuttavat mittavia tappioi-

ta, jotka voitaisiin välttää paremmalla suunnittelulla. Lisäksi hallinnon tilatehokkuutta parantamalla on mahdollista saada miljoonien säästöt kehyskauden loppupuolella. Kuitenkin tärkeimpiä ongelmia on ylhäältäpäin tulevan valvonnan lisääntyminen, mikä on johtanut jatkuvaan lippujen ja lappujen täyttämiseen. Tämä trendi on vain lisännyt henkilöstön stressiä ja turhautumista. Henkilöstön irtisanominen ei ole oikea tapa karsia hallintokuluja. Onkin hyvin valitettavaa, että valtion tuottavuusohjelma on valtaosin tarkoittanut juuri irtisanomisia, mikä on lisännyt jäljelle jääneen henkilöstön työtaakkaa entisestään. Perussuomalaiset haluaisivat käynnistää systemaattisen ohjelman tarpeettoman ja henkilöstöä rasittavan byrokratian vähentämiseksi. Näillä toimilla uskomme saatavan noin 50 miljoonan euron säästöt kehyskauden loppupuolella.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto:

- 1. Eduskunta edellyttää, että tuomioistuimille osoitetaan enemmän resursseja käsittelyaikojen lyhentämiseksi.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin perusväylänpidon ja yksityisten teiden kunnossapidon määrärahojen korottamiseksi, jotta kansallinen pääomamme ei valuisi hiekkaan.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu suunnitelmasta kasvattaa nykyistä kehitysavun määrää ja sen sijaan vähentää sitä nykytasosta 300 miljoonalla eurolla.*
- 4. Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa kehitysavun tehokkuuden päämittariksi käytännön tulokset kohdemaassa eikä bruttokansantuotteen 0,7 prosentin osuuden saavuttamisen Suomessa hinnalla millä hyvänsä.*

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maamme yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan itsenäisen ja uskottavan puolustuksen koko valtakunnan alueella.

6. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin yritysverotuksen porsaanreikien, kuten alikapitalisoinnin, korkovähennyksen ja siirtohinnoittelun, ongelmien korjaamiseksi.

7. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi lisäämällä poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitoksen resursseja.

8. Eduskunta edellyttää, että opintotuki sidotaan indeksiin vuonna 2013.

9. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin oman elintarviketuotannon turvaamiseksi ja peruu maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan kehyskaudelle osoitetut leikkaukset.

10. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin omaishoidon tuen siirtämiseksi Kelan vastuulle sekä omaishoidon tuen tason korottamiseksi.

11. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää resursseja harmaan talouden torjuntaan.

12. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin veropohjan laajentamiseksi oikeudenmukaisella tavalla ottamalla verotuksen piiriin suur-

ten säätiöiden ja yhdistysten saamat pääomatulot.

13. Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät taloudelliset resurssit myös yli viisikymmentävuotiaiden yhteiskuntatakuuseen työelämässä pysymiseksi.

14. Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa lisää määrärahoja työllisyysasteen nostamiseen ja etenkin pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen.

15. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin perheenyhdistämisen ongelmien korjaamiseksi.

16. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kaivosverosta, jonka tuotosta osa suunnataan kaivospaikkakunnille.

17. Eduskunta edellyttää, että energia-veroja alennetaan yhteensä 450 miljoonalla eurolla.

18. Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa kuntien rahoitusta peruspalveluiden tasavertaisen saatavuuden turvaamiseksi.

19. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen suurten varallisuuksien verottamisesta.

20. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen yhtiöverohyvitysjärjestelmän uudistamisesta oikeudenmukaisempaan ja tuloeroja supistavaan suuntaan.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2012

Pentti Kettunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Ville Vähämäki /ps